

AVSKOGING, KLIMAENDRINGER OG ØKNING I PALMEOLJE I INDONESIA

Skoger er vitale for livet på jorda. De er de rikeste av alle økosystemer – selv om de dekker kun 8 % av jordoverflaten, huser de 2/3 av all verdens planter og dyr som vi kjenner i dag. Millioner av mennesker er direkte avhengig av for tilgang på mat, vann, medisiner og materialer. For disse menneskene definerer skogen deres levesett og kultur. I utviklingsland er en milliard av verdens fattigste delvis avhengige av skogen, og for så mange som 350 millioner som lever i og rundt disse skogsområdene, er skogen selve livsgrunnlaget.

Skogene er også svært viktige bidrag i å regulere globale klimaforhold og værsystemer, og kritiske miljøsystemer som livet på jorda er avhengig av.

Mye av verdens urskog har enten blitt alvorlig skadet eller er helt utryddet. Vi raserer skogen med en hastighet som aldri før er sett; hvert annet sekund hogges skog på størrelse med en fotballbane. Halve skogstapet fra de siste 10.000 årene, har skjedd i løpet av de siste 80, og særlig de siste 30 år.

Dette forårsaker enorme tap av biologisk mangfold på jorda, i tillegg til å rasere livsgrunnlaget for mange millioner mennesker. Utrydningstakten for plante - og dyrearter er nå 1.000 ganger større enn før menneskenes inntog på jorda. Forskere hevder at kloden nå er i sin sjette store utrydningsepisode og at takten vil øke ytterligere og ligge på 10.000 ganger før 2050.

Skog og klimaendringer

Rundt en femdel av de globale klimagassutslippene skyldes avskogingen - hovedsaklig av tropisk regnskog. Da er ikke utslipp fra skadet skog eller industriell tynning av skogen, verken lovlig eller ulovlig, med i regnestykket.

Både skogen og jordsmonnet er enorme karbonlagere - større enn i noe annet økosystem på landjorda. Ifølge FAO-studier magasineres 100 milliarder tonn, som tilsvarer 40 ganger de årlige utslippene til atmosfæren fra fossilt brensel og sementproduksjon.

Indonesia er ifølge nye beregninger verdens tredje største bidragsyter etter Kina og USA når det gjelder utslipp av drivhusgasser. Indonesias høye utslippsnivå er en konsekvens av den bratte stigningen på tappt skogsareal som nå er på nesten to millioner hektar per år, hvor karbonrike torvskoger utgjør størsteparten.

Hvert år frigjøres to milliarder tonn CO₂ på grunn av drenering og brenning av sumpskoger bare i Sørøst-Asia, tilsvarende 8 % av de totale utslippene fra fossilt brensel. Hele 90 % av Sørøst-Asias CO₂-utslipp fra torvskogene, kommer fra Indonesia alene.

Urskog - klimatiske kjølere

Urskogene spiller en vesentlig rolle for reguleringen av klimaet og globale værsystemer, og for miljøsystemer som er avgjørende for livet på jorda. I dag er det kun 20 % av opprinnelig skog igjen som store, intakte skogslandskap.

Oppdeling og uttynning gjennom menneskelige aktiviteter som industriell hogst, gjør stor skade på skogen og øker sårbarheten overfor tørke og branner, som begge deler vil forekomme oftere som resultat av klimaendringer. Dette skaper en ond sirkel hvor skadet skog blir mer utsatt for skogbranner, som frigjør mer klimagasser som i sin tur driver klimaendringene videre og fører til enda mer oppdeling og uttynning.

For å forhindre at klimaendringer når et farlig nivå, må temperaturen ikke stige med mer enn to grader, sammenliknet med før-industrielt nivå. For å lykkes med dette kreves internasjonal handling for å kutte klimagassene fra de to store utslippskildene: bruk av fossilt brensel og avskoging. Disse kildene står for respektive 2/3 og 1/5 av utslippene til atmosfæren.

Greenpeace går inn for en energirevolusjon som forutsetter investering i fornybar energi og økning i energieffektiviteten. Greenpeace søker også en sterk forpliktelse til å stoppe avskogingen i verden, fremme dette i en internasjonal bindende avtale.

Paradisskogene: Indonesia

Paradisskogene i Sørøst-Asia strekker seg fra halvøya på fastlandet, gjennom Indonesia til Papua New Guinea og Solomonøyene i Stillehavet. Paradisskogene er hjemsted for hundrevis av kulturer og utallige planter og dyr som ikke finnes noe annet sted i verden.

Indonesia har de største av de gjenværende skogsområder i Paradisskogene. Den indonesiske delen består av store områder på til sammen 88,5 millioner hektar. Dette kan synes mye, men i realiteten er nær halvparten av Indonesias skoger blitt ødelagt siden 1950, da de dekket 162 millioner hektar.

I dag har Indonesia det raskeste skogstapet enn noen annen stor skogsnasjon. Hver dag minsker skogen med 51 km² eller 300 fotballbaner.

Hva driver avskogingen i Indonesia

Flere tiår med industriell og ulovlig hogst har ført til at 72 % av skogen er forsvunnet eller sterkt redusert. De en gang så mektige skogene på Borneo og Kalimantan er blitt offer for skruppelløse hogstbedrifter og tømmerbaroner. Kun de indonesiske provinsene på Papua og Papua Barat vest for Ny Guinea, er fortsatt kledd med store skogsarealer.

Men også her øker presset etter hvert som tømmerhoggerne går inn i stadig nye områder, og på grunn av den raskt voksende palmeoljeindustrien.

Verdensbanken har beregnet at opp til 80 % av hogsten i Indonesia er ulovlig. I 2006 ble 29 millioner hektar øremerket for konsesjonshogst og ytterligere 10 millioner for omgjøring til plantasjer. Indonesia opplever for tiden et slags gullrush, drevet fram av det globale behovet for palmeolje til bruk i mat og kosmetikk, og den stigende etterspørselen etter såkalt grønt biodrivstoff.

De siste 20 årene har palmeoljeplantasjene tidoblet arealet de har lagt beslag på, og i perioden 1995-2005 er arealet tredoblet. Nær seks millioner hektar palmeoljeplantasjer er blitt utviklet, og enda flere er planlagt. Energidepartementet planlegger å utvikle fire millioner hektar før 2015, og i tillegg tre millioner hektar til palmeolje for biodrivstoff alene. Provins- og distriktsmyndighetene har planer om 20 millioner hektar til palmeoljeproduksjon.

Palmeolje ekspanderer inn i sumpskogene: En global klimadreper

Rydding av plantasjer ødelegger ikke bare verdifull skog, men utgjør også det største bidraget i Indonesias voldsomme klimautslipp. En hovedårsak til dette er ødeleggelsene av sumpskogene på Kalimantan og Sumatra, spesielt for palmeoljeproduksjon.

Tropisk torv er skapt gjennom titusener av år med sumpskog. Når sumpen dør dannes store torvforekomster svært CO₂-rike akkumulert av generasjoner med trær. I Indonesia er det 22,5 millioner hektar med torv, som utgjør 12 % av Indonesias landareal og 83 % av alt torvareal i Sørøst-Asia. Beregninger viser at Sørøst-Asias torvskog magasinerer 42 milliarder tonn karbon.

For å klargjøre torvskogene for landbruksutnyttelse, graves kanaler for å drenere ut vannet og fjerne verdifullt tømmer. Etter dreneringen blir torven tørr og lettantennelig. Når det karbonrike jordsmonnet utsettes for luft, oksiderer det og karbonet frigjøres og slipper ut i atmosfæren. Selv når de ikke antennes, vil drenerte torvmyrer årlig slippe ut rundt 100 tonn CO₂ per hektar. Enda mer CO₂ frigjøres raskt når gjenstående skog brennes, og forsterker prosessen.

Til tross for kunnskap om dette, fortsetter ekspanderingen av palmeoljeproduksjonen i disse områdene. En rapport fra det indonesiske skogsministeriet og EU fastslår:

"Verdens etterspørsel etter palmeolje er ventet å øke fra dagens 20,2 millioner tonn per år til 40 millioner i 2020. Hvis denne etterspørselen skal møtes, vil 300.000 hektar måtte ryddes og plantes hvert år i de neste 20 årene. Vår prognose er at størstedelen av dette vil finne sted i Indonesia. Vi forventer at Sumatra, med relativt godt utbygd infrastruktur og kyndig arbeidskraft, vil utvide denne virksomheten med 1,6 millioner hektar. Palmeoljeplantasjene vil

utvilsomt legges til sumpene, siden det mer attraktive tørre landskapet på øya allerede er benyttet."

Omtrent 14 % av Indonesias torvmyrer befinner seg under palmeoljeplantasjer og enda 10 % under tømmerplantasjer. Tallene tar ikke hensyn til om det er statlige, kooperative eller andre utviklingskrefter som står bak. Ca 12 % av Indonesias torvskoger er konsesjonsbelagt med tanke på hogst. Dette er allerede et uforsvarlig høyt nivå på ødeleggelse av skogen, og for å hindre ytterligere rasering av torvskoger, er det svært viktig å agere nå.

Sosiale konsekvenser av palmeoljееkspansjon

Utvidelsen av palmeoljeproduksjon i Indonesia ødelegger ikke bare skog og torvmyrer, men vil mange steder fordrive hele lokalsamfunn. I noen tilfeller har landsbyer havnet i en ond spiral av gjeld og ødeleggelse. Det er laget retningslinjer for hvordan palmeoljebedriftene skal gå fram ved kjøp av land, men ofte uteblir de avtalte kompensasjonene til folk, og bygging av skoler og klinikker blir sjelden fullført.

Den indonesiske organisasjonen Sawit Watch har dokumentert utallige tilfeller der samfunn er blitt villedet og har mistet både land og rettigheter. Bedriftene har benyttet ufine metoder og lurt lokalbefolkningen til å signere avtaler. Noen områder er sågar rasert uten avtaler, og blitt forklart med feiltolkning av kart og andre påskudd.

Indonesia er vertskap for klimakonferansen på Bali i desember, nemlig Conference of the Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change. Greenpeace vil at den indonesiske regjering skal introdusere et moratorium mot videre ødeleggelse av torvskoger, innføre en effektiv handlingsplan mot skogbranner og støtte kampen mot avskoging på Papua.

Greenpeace appellerer til den indonesiske regjeringen å iverksette moratoriet, for å gjennomgå og fornye regelverket for skogsforvaltning, forbedre håndhevelsen av det og innføre en miljøansvarlig og sosialt rettferdig landbruksforvaltning.